

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN.
Közvetve a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kiadó hivatal:
WOKÁL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,
Közvetve a hirdetések s előfizetések bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasárnapon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél 2 " "
Negyed 1 " "

HIRDETÉSEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

A szolgabírói járások beosztása.

(B-n.) Közéletben úgy, mint a magán tevékenység körében, sokszor történik meg, hogy helyes czélok helytelen eljárás s főleg a viszonyok hiányos ismerete folytán, oly rossz eredménnyel érünk el, hogy az új helyzetbe nem tudjuk magunkat kellőleg beletalálni, hiányozván a kellő tér s a megfelelő eszközök, melyek előhaladási törekvéseinknek javára lennének. A megyék utolsó területi rendezése jó formán ily módon ütött ki sok törvényhatóságra, de különösen Alsó-Fehérmegyére nézve. Nagy területeket, nagy számú, pontos adófizető népességet vettek ki kötelékéből, de helyesen nem lett kikerekítve; úgy hagyták magára, hadd éljen meg saját emberségéből.

Ugy hisszük, a mennyire a viszonyok s a gyenge anyagi támogatás engedte, nem is jutott senki terhére. Végezte a közigazgatást, szervezte a községi ügyeket, igazította a közmunkát, fenntartotta a magyar állami eszmét s a magyar kormány tekintélyét. Most újabb szervezkedése előtt áll. Az 1883. XV. t. cz. új területi beosztást s a tisztviselők, segéd és kezelő személyzet újabb rendezését kívánja.

Kezdjük tehát a területi rendezésen: a szolgabírói járások beosztásán.

Régebben volt 13, aztán lett 8. Most újra kell osztani. A törvényhatóság közgyűlése már többször kimondotta az elvet, hogy 7 szolgabírói járás legyen, s valóban, a kik jól ismerik a megye geográfiai, népességi és politikai viszonyait, azok előtt e természetszerű hetes beosztás a jó közigazgatási adminisztráció szempontjából kifogás alá nem is jöhet. — Ismételve fájlalunk kell azonban a megyék rendezése alkalmával történt mulasztásokat. Ime pl. Balázsfalva a küküllő-völgy egy részének természetes emporiuma: Szancsal, Pánád, Péterfalva, Bénye stb. e vidékhez tartoznak; M.-Décse, Inakfalva stb. Nagy-Enyeddal határosak, Nagy-Ludas stb. a székásmenti községek csoportjába illik bele. Határozottan arra kell törekedni, hogy alkalmasszerűleg ily kisebbszerű kiegészítésekkel egyenlítettessen ki azon hiányok, melyek megyénk határait oly rendetlenekké, de egyszersmind az illető községek helyzetét oly vizássa teszik. — Mi hiszünk is, hogy az idő el fog ezekre is jönni, mert ennek kell lenni a dolgok helyes folyamatának.

Az 1883. XV. t. cz. a szolgabírói járások beosztását s a szolgabírói székhelyek megállapítását lehetőleg a kir. járásbírói beosztással és székhelyekkel egyezőnek kívánja tétetni. Tudjuk, hogy ez jelenleg lehetetlen. A kormány folyton csinálja és csináltatja a terveket, de hogy mi és mennyi valósul meg a tervezettségől; az előttünk tudva nincs. A járásbírói járások jelenlegi beosztása pedig szintén nem szolgálhat alapul, főleg azért, mivel megyénk egy nagy része most is idegen járásbírói járások körébe tartozik és viszont: saját megyénkben levő járásbírói járások területébe oly községek is esnek, melyek más megyékhez tartoznak. Nagy valószínűséggel bir tehát azon feltevés, hogy a létesítendő kir. járásbírói járások nagy részének beosztása az általunk szervezendő szolgabírói járásokkal fog meg egyezni, melyekre nézve következő tervezet adjuk.

I. A m.-ujvári járás. Állana a kutyfalvi, m.-csucsi, csekelaki, harii, m.-bükösi, n.-laki, m.-csesztvei, szentbenedeki és az ispánlaki körjegyzőségekből (kivéve az utóbbiból Háperton községet) és M.-Ujvár nagy községből. Székhely M.-Ujvár.

II. Nagyenyedi járás: Az asszonynépi (beosztva Háperton), m.-lapádi, megykeréki, m.-szent-

királyi, o.-lapádi, felenyedi, diódi, felgyógyi, ponori körjegyzőségekből és Tövis nagyközségből.

III. M.-igeni járás: a benedeki, vajasdi, krakkói, m.-boros-bocsárdi, zalathnai, fenesi, metesdi, sárdi körjegyzőségekből és M.-Igen nagyközségből.

IV. Alvinczi vagy gyulafehérvári járás: a kornai, alvinczi, dombrádi, csórai, borsómezői, m.-váradjai, o.-herepei, bervei és borbándi körjegyzőségek.

V. A verespataki vagy abrudbányai járás: a bucsumi és abrudfalvi körjegyzőségekből, Verespatak és Mogos nagyközségekből.

VI. A balázsfalvi járás: a mihályfalvi, buzás-bocsárdi, balázsfalvi, farkastelki, szász-esznádi, ohábai és sorostélyi körjegyzőségekből.

VII. A kisenyedi járás: vingárdi, kutyfalvi, preszákai, örményszékesi és buzdi körjegyzőségekből.

Alig hisszük, hogy megyénk szabálytalan és félszeg kerületű területén czélszerűbb beosztást lehetne kombinálni; azt azonban szívesen megengedjük, hogy a körjegyzőségek egyrésze újabb beosztást igényel és ily módon egyik-másik község a szomszédos szolgabírói járásba czélszerűbben volna beosztandó, — ha helyünk volna, mi is utalhatnánk néhány példára, de nem kívánván ezuttal többet felvenni czikkünk körébe, jövőre a fizetések tervezetét vesszük tárgyalás alá.

A járási orvosok érdekében.

A lapokból már tudjuk, hogy jövőre a megyei hivatalnokok évi illetménye általában emeltek, csakis a járásorvosok évi 400 frt fizetése szállítódik le 300 frtra, azonban kárpótolva lenne évi 150 forint fuvarozási általánnyal.

Ez utóbbi javaslatra vagyok bátor a megyei hivatalnokok illetményeit megállapító közegek figyelmét felhívni s kérni, miszerint méltóztatassanak a járásorvosok általában sanyaru körülményeit, a helyi viszonyokkal egyetemben tekintetbe venni. Tudjuk, hogy a járásorvosok nagyobb része nem emporialis helyen lakik, következésképp magán gyakorlatát után ugyiszólván semmi jövedelme nincs, már most ha a járásorvos a javasolt évi 450 forintjából fogatott tart. — mert a községekben nagyobb részt bérbe fogadható fuvaros nincs s csak a gyalog járás dívik — azon esetben családja existenciáját kényyszerűleg megszoritani, vagy ha gyalog teljesíti küldetését; jelesen ha több községben egyidejűleg uralg ragályos járvány, akkor az előirt 8 naponkénti betegforgalmi jelentését legfeljebb ideálter állítja össze. Mig most a községi előjárók értelemhiányból s a kiszállással felmerülő költségek megtakarítása czéljából sokszor hevesen fellépő ragályos járvány előtt szemet hunynak, addig a szóban levő javaslat életbe léptetése után gyakran nyám asszony körjelezte járványt is be fognak jelenteni, követelvény a járásorvos kiszállítását.

Ezen, a járásorvosokat illető javaslat a legnagyobb valószínűséggel kedvezőbb helyi viszonyok s népesebb régiók chablonjára készült, mint pl. az Alföld, hol a járási orvosok virágzó gyakorlatnak örvendenek, hol az önfentartási főtámpont nem az állásával egybekötött szerény fizetés, sőt restellik évi 100 frt differenciából életkérdést csinálni. — De nálunk más világ van s épen azért tisztelettel kéretnek az illetők, méltóztatassanak a 150 frt évi fuvar általánnyal egyetemben jelenben meglévő 600 frt évi járási orvosi fizetést meghagyni.

Egy járási orvos.

Értesítés

az erdélyi gazdák hatodik vándorgyűléséről és az avval összekötendő tárlat- és eselédjuttalmazásról.

(Vége.)

Termény-tárlat.

I. osztály: Mezei termékek.

1. Gabnák, u. m. buza, rozs, árpa, zab, törökbuza stb. Jutalmak: 2 állami bronz érem, 4 drb ezüst forint egyenként. — 2. Hüvelyesek u. m. paszuly, borsó, len-

ese stb. Jutalmak: 3 drb ezüst frt egyenként. — 3. Gyümölcs és gyökűnövények u. m. burgonya (pityóka), répa stb. Jutalmak: 1 állami bronz érem, 4 drb ezüst frt egyenként. — 4. Különlék u. m. komló, olajos magvak, takarmány magvak stb. Jutalmak: 1 állami bronz érem, 4 darab ezüst forint egyenként.

II. osztály: Kerti vetemények.

A legszebb kerti termékek u. m. kaposzta, murók, petrezselyem, hagyma, zeller, paprika, paradicsomalma stb. együttesen és külön kiállítva. Jutalmak: csoportos kiállításokra oly kertekből, melyek rendszeres piaczi termelést űznek 3 drb, 2 drb és 1 drb 10 frankos arany; továbbá 12 darab ezüst forint, kisebb termelők csoportjaira vagy egyes kiváló termékek díjazására, a bíráló bizottság véleménye szerint felosztva.

III. osztály: Gyümölcs.

1. Alma és körte csoportozatok. Jutalmak: a legteljesebb és leghelyesebben elnevezett csoportoknak 1 állami ezüst és 2 állami bronz érem. — 2. Asztali szőlő csoportozatok, hasonló tétel mellett 1 állami ezüst és 2 állami bronz érem. — 3. Fajborszóló csoportozatokra, mint fent, 2 állami bronz érem. — 4. Kisebb csoportokra 15 ezüst forint a bíráló bizottság véleménye szerint felosztva. — 5. A legszebb Batul csoportra 1 állami bronz érem. — 6. A legszebb Pönyik csoportra szintén 1 állami bronz érem.

IV. osztály: Bor.

1. Asztali könnyebb borok. Jutalmak: 2 állami ezüst és 2 állami bronz érem. — 2. Asztali nehezebb borok. Jutalmak: 1 állami ezüst és 4 állami bronz érem. — 3. Fajborok. Jutalmak: 2 állami ezüst és 4 áll. bronz érem. 4. Veres borok. Jutalmak: 1 állami ezüst és 2 áll. bronz érem. — 5. Aszaborok. Jutalmak: diésérő oklevelek.

V. osztály: Méhészet.

1. Méz és viasz. 2. Különlék méhlok (kaptárak). 3. méhészeti eszközök. — A tárlat ezen osztályának díjazására 5 drb 10 frankos arany és 10 drb ezüst forint áll rendelkezésre, mely a bíráló bizottság véleménye szerint lesz felosztandó.

Eszköz- és gép-tárlat.

1. Ekék, boronák, hengerek stb. 2. Vető és arató gépek. 3. Tisztító és morzsoló gépek. 4. Borászati eszközök és gépek. 5. Különlék gépek. — Ezen eszközök és gépek díjazására 2 állami ezüst és 5 áll. bronz érem van kitéve, mely a szükséghez képest lesz a bíráló bizottság véleménye szerint az egyes osztályok között felosztandó.

Házi ipar-tárlat.

1. Fa- és vessző-ivar. 2. Káka- és szalma-ivar. 3. Szövő-ivar. 4. Táplálkozási ipar u. m. tejgazdasági készítmények, tészta, sütemények, kenyér és kalács, füstölt és páczolt husok, likörök és ezetek, aszalványok és befőttek stb. 5. Női házi munkák.

A házi-ivar kiállítványainak díjazására 10 drb. 20 frankos arany és 20 ezüst forint van kitéve, mely a szükséghez képest lesz a bíráló bizottság véleménye szerint az egyes alosztályok között felosztandó.

A tárlat minden egyes osztályának bíráló bizottsága itt külön fel nem sorolt elegendő számú diésérő oklevéllel rendelkezik.

Érem vagy pénzdíjat kizárólag tenyésző, termelő vagy készítő nyerhet, még pedig csakis **abszolút becsesél bíró** kiállítvánnyal.

Tekintettel azon mennyiségre, mely a kiállítványok megbíráására szükségeltetik, figyelembe veendő, hogy gabona félekből és burgonyából legalább hat liter (azaz mintegy 4 kupa), hüvelyesekből 1½ liter, (azaz mintegy 1 kupa), olajos magvakból ugyanannyi, szalamból legalább 10 kiló (azaz mintegy 20 font), takarmány magvakból legalább 1 kiló (azaz mintegy 2 font) lesz küldendő.

Kerti terményekből kellő csoport küldessék, gyümölcs minden fajtából négy-öt darab vagy fűrt.

Borból két ½ literes (azaz mintegy félkupás) palackot kell küldeni; — csakis az 1868-ik évről az 1882-ik évig bezárólag termelt borok állíthatók ki, ezen feltétel alól csupán az aszaborok kivéve.

Minden érem vagy pénzdíjhoz diésérő oklevél lesz mellékelve.

Minden állatnál bebizonyítandó, hogy az a kiállítónak vagy saját nevelése, vagy legalább egy év óta tulajdona.

A beküldő a mellékelt jegyzékben részletezte a termelésre vonatkozó főbb adatokat, illetőleg rövid leírásban közölte kiállított terményének gazdasági statisztikáját és kezelési módját, és hogy a kiállított mutatóval egyenlő minőségű (gabona, gyümölcs, bor) termékből mennyi készlete van és minő árért eladó.

Ha a termény- és házi ipar-tárlat kiállítója világosan meg nem jegyzi, hogy küldeményét visszavárja, kiállított tárgya a tárlat javára el fog árvereztetni.

Takarmányról, alomról és kiállítási helyről az intéző bizottság gondoskodik.

Mindennemű szállítási költség a kiállítót terheli, azonban minden oly tárgyat, ide értve az eszközöket és gépeket is, mely az intéző bizottsághoz címelve beküldetik, a nagy-nyedi időháztól a kiállítási helyiségekbe és az indóházhoz vissza, az intéző bizottság díjtalanul szállítja.

Bélelti díj az állat-tárba 10 kr., a termény-tárba külön szintén 10 kr.

Egy kiállító ugyanazon (a jelen „Értesítésben” arabszámjeggyel jelölt) osztályban csak egy kitüntetést nyerhet.

Minden kívánatos részletes felvilágosítással az intéző bizottság Nagy-Enyeden szíves készséggel szolgál.

Kelt a vándorgyűlés és kiállítás rendezésére kiküldött „Intéző bizottságnak” Nagy-Enyeden, 1883. január 26-án tartott üléséből.

Zeyk Károly,
bizottsági elnök.

Vajna Károly,
bizottsági jegyző.

N A P L Ó.

Ápril. 7. A nagy-nyedi műkedvelő társulat Tóth Kálmának „A nők az alkotmányban” cz. jóízű vigyátékát hozta színre. Nem nehéz, a társaság tagjainak tehetségét és gyakorlatosságát nézve, éppen nem nehéz feladatnak megoldását tűzték ki a társulat intézői; s a szereplők jó kedvvel, egyesek egész passzióval törekedtek biztosítani az előadás sikerét, s kielégíteni a közönség várakozását. Az egészben véve is összhangzatos előadásban az egyes felvonások jellemzetes középpontjai, a kávézás jelenete, a programbeszéd-jelenete, s a harmadik felvonásbeli ájudozás jelenete aránylag igen jól sikerültek. Megjegyezzük azonban, hogy a kávézás jelenetét a színpad világitásának hibás beosztása némileg megfosztotta élvezhetőségétől. A kávézóasztalról foglalkozó, élénken gestikuláló Bánfalviné alakját, olykor arcát is, egészen eltakarta az asztalnak a párkámlámpától (rampe) magasra vetődő árnyéka, melyet a háttérbe elég szokatlannal alkalmazott szuffita-lámpák optikailag inkább fokoztak, mint mérsékeltek. Ugyanez a hiba más jelenetekben is, pld. a tintatartós jelenetben, érezhető volt. A programbeszéd-jelenetben nagyon egészségtelen görög-tünyanyagot használtak, úgy hogy a közönség egy része, a füsttől fulladozó szereplőkkel egyetértve, szívesen elengedte volna a fáklafényre vonatkozó illúziót — tudója javára.

A szereplők közül Veress Mari k. a. (Bánfalviné) és Vajna Károly ur (Bánfalvi) bátran lemondhatnak arról, hogy a referenstől, műkedvelők iránt szokásos és méltányos discretiot követeljenek. Biztosságuk a kedélyállapotok föltüntetéseben, otthoniasságuk minden mozdulatokban: az est sikerének ez volt a bázisa. Bánfalvinénál — részünkről — helyeseljük, hogy mindkét rendbeli ájudozás-jelenetét tüntetés nélkül finomsággal hozta színre s ezzel mintegy ezen házi jelenet mindennapiságát marquizozta. Nem értünk egyet azokkal a kik tartózkodásában a műkedvelő bátortalanágát keresték. Ellenben III. felvonásbeli várakozás-jelenetében mi is szeretünk volna az izgatottságot élénkebben színezve látni. Vajna Károly ur pontosan tolmácsolta mindazt, a mit szerepében a költő el nem mulasztott indikálni; a mi hiánya volt játékának, az többnyire magában a Bánfalvi szerepében is kritikai beszámítás alá eshetik. — Körülbelül ezt mondhatnók a Réthy Gábor ur (Szelei) szerepléséről is, ha II. felvonásbeli főjelenetében, magatartása vis-à-vis Berceseyvel kifejezőbb, színezettebb volt volna. Lázár Czili k. a. (Pitvarosiné) rövid szerepének jellegét, igen helyesen, a mivel lehetett, maszkirozással igyekezett feltüntetni; Navratil Pepi (Cseleiné) ugyane részben kívánni valót hagyott fenn; azonban módjában állott e hiányt feledtetnie s nevető jelenetében pompásan kitett magáért. Lázár Irén k. a. (Bánfalviék leánya) természetes naivsággal töltötte be szerepét. Első jelenetében megkísérelte a természetet művésziíteni is, s már a modorosságtól kezdettük féltetni; jobb, hogy aztán föl hagyott a további kísérellet. Fogarasi Albert ur (Bercesey Vilmos) két ízben zajos tapost aratott; a karzat külsőségeiért tüntette ki, mi pedig öntudatos, nyugodt játékért részesítjük elismerésben. Bárány Szilárdné személyesítője a földolgozban szembevető ügyességgel, ottan-ottan jó izléssel produkálta szerepét; a részletekre azonban nem terjeszthetjük ki véleményünket. Dancs Mózes ur, Borbócs személyesítője, óvakodott túlzásokkal kizsákmányolni szerepének genre-jét. Stuller Lajos (Cselei), Jakab Károly (kántor) és Fin-

na Aladár (János, huszár) urak szíves közreműködése egészítette ki a darab személyzetét.

Az előadás tisztá jövedelme 47 frt 60 kr az állandó színház-alap javára volt száma. A közönség nem a leg-tömöttebb számmal jelent meg; teltebb házat sokszor láttunk már. A jelen voltak sem igen engedték magukat elismerésük zajosabb nyilvánítására ragadtatni. Vagy ez már nálunk műkedvelők irányában is túlhaladott álláspont?

—r.—

A nagyenyedi tüzoltó-egylet közgyűlése.

Mult márczius hó 26-án tartotta a helybeli önkéntes tüzoltó-egylet évi rendes közgyűlését a régi városház nagytermében a működő tagoknak szép számu részvételével, a mikor is főparancsnok O. Veress Gábor a tagok üdvözlése után részletes jelentését olvasta fel az egylet évi működéséről, melyet terjedelmessége miatt csak kivonatlag kívánunk olvasóinkkal megismertetni.

A főparancsnoki jelentés először a személyi ügyekről emlékeztet meg, felemlíti, hogy ifj. Winkler János mászó szakaszvezetői üzleti elfoglaltsái miatt kötelességei teljesítésében akadályozva lévén, helyettes szakaszvezetőül Dán Józsefet alkalmazta, ki ezen tisztet jelenleg is viseli.

Az egylet létszáma a folyó évben 82 volt, tehát 12-vel kevesebb, mint 1881-ben. A beállott apadás oka, hogy többen a városról eltávoztak s e mellett egy pár elhalálozott.

Az egylet működő létszámából mult évben a mászó osztályhoz tartozott 18, szivattyus volt 40, rendfentartó 24.

Az egylet alapító tagjainak száma a mult évben országgyűlési képviselő dr. Dárday Sándor ural szapardott, ki is az egylet pénztárát 50 frttal ajándékozta meg.

Az alapító tagok száma 11-et tesz, a pártoló tagok számát pedig miután a mult évben szaporítani alkalom nem nyílt: a parancsnokság újabb 3 évi időtartalomra szóló pártoló tagsági aláírási ivatek bocsátott ki.

Tényleges működés. A lefolyt 1883 évben egy rendes közgyűlés és 19 parancsnoksági ülés tartatott, melyeken az egylethez érkezett összes ügydarabok és beadványok szabályszerű elintézését nyertek, tartatott továbbá néhány rend- és menetgyakorlat, valamint szer- és tömlőgyakorlat is a szivattyuk alkalmazásába vétele mellett Mászó-gyakorlatok azon oknál fogva nem voltak eszközölhetők, mert a városi előjáróság által megígért mászóház mindeddig kiépítve nem lett, holott arra a mászó osztály szakszerű kiképzése szempontjából nélkülözhetetlen szükség volna.

A mult évi rendes közgyűlés határozata következtében a parancsnokság megszerezte a „légszusz fecskendőt” (Extincteur), és tartott egy próba gyakorlatot, melyen annak különösen szoba, padlás, vagy bolt tűz alkalmávali használhatósága kitünőnek bizonyult.

Az éjjeli őrségi szolgálat 132 éjjel teljesített, továbbá az évi folytán működő két színtársulat előadásai alkalmával a szükséges színházi őrség is teljesített.

A lefolyt évben csak egy tüzeset volt, a várszeg utcában, mely tüzesetnél a működés eredménye az lett, hogy a közelben lévő rozszant faépületek mentek maradtak a tüztől, mi által eleje vétetett egy nagyobb mérvet öltő tűzvésznek.

Emberbaráti kötelességet tett az egylet az által is, hogy a mult év őszén Torozsók-Szent-György községben kiűtött tűzvészhez Ince Sámuel, Dancs Mózes parancsnoksági tagok vezetése alatt nagy fecskendőjével 20 működő tag kíséretében megjelent, és itt a tüzet lokalizálva hathatósan elősegítette a tűzvésznek eloltását, s érdemestette magát nevezett község összes lakóinak hálás köszönetére és őszinte elismerésére.

Vagyoni állás a működő tagoknál levő testi felszerelvények és szertáron tartott tüzoltó eszközök és egyéb tárgyakban a leltár szerint 4868 frt 64 kr pénzürtéket képvisel. — A folyó évben az egylet bevételé tett 1116 frt 97 krt, kiadása 1025 frt 48 krt. Pénztármaradék 91 frt 49 kr, a kisegítőbe elhelyezett 300 forinttal összesen 391 frt 49 kr. — A segélyalap pénztárban 269 frt 50 kr van elhelyezve.

A közgyűlés főparancsnok indítványára Kovács Gyula városi polgármestert, ki a gyűlésen jelen volt, egyhangulag tiszteletbeli főparancsnokul választotta meg, ki is megköszönve az ért kitüntetést, az egylet előhaladására és fejlődésére mindent megtenni úgy a maga, mint a város nevében megígérte.

Az ügyek letárgyalása után főparancsnok a jelen volt tagoknak részvétét megköszönvén, a gyűlés tagjai a főparancsnokot éltetve, elszoltak.

Tüzoltó.

LEVELEZÉS.

Gyula-Fehérvár, 1883. április hó. 12

„Siebenbürger Israelit.” Ez a ezime azon lapnak, mely a gyulafehérvári szellemi termékek ujdontatj szülöttje. Bár meg vagyunk győződve, hogy halva született, hogy nem fog mathusalemi kort érni, még sem tehetjük, hogy reá pár megjegyzést ne tegyünk.

Mindenek előtt ki kell jelentenünk, hogy az érdekes szerkesztő nincs tisztában a közjogi viszonyokkal, de nincs tisztában, saját hitfeleinek nézetével sem. Az elsővel azért nem, mert az (erdélyi 1848. I., pozsonyi VII., végre az 1868. XLIII. t. cikk szerint) Erdély mint külön ország megszűnván, Magyarország e részén lakó zsidó valláson levő polgárait erdélyi, és érdekeit erdélyieknek címezni annál nagyobb hiba, mennél bizonyosabb, hogy maguk az e részén lakók ép oly meggyőződéssel és szeretettel nevezik magukat zsidó magyaroknak, mint nagy Magyarország többi, zsidó valláson levő polgárai, a mi tehát kétséget sem hagy fenn, hogy az érdekes szerkesztő saját hitfeleinek nézetével sines tisztában. De azt kérjük, valjon mik azok a specialis érdekek, miket lapjában képviselni ígér s akar, miféle külön érdekei lehetnek az e részén lakó zsidó vallásu honpolgároknak?

Mi legalább úgy tudjuk, hogy a Királyhágon inenni nem akar egyéb lenni, mint a Királyhágoni: az az jó magyar honpolgár. S ezért van az, hogy legnagyobb része az egyenjogóság óta feleslegessé vált elzárkózottságot magától eltávolította a nélkül, hogy a valódi valláson esorbát ejtsen, a társadalommal szemben s magában a társadalomban azon igyekszik, hogy mind azt tehesse, a mit culturállamban minden honpolgártól jogosan megkövetelhetni.

Tovább megyünk s azt mondjuk, hogy nagy Magyarországon a magyaron kívül nincs nemzetiség, faj, vagy felekezet, mely ezen állam leglényegesebb létfeltételéért, a magyar állameszméért jobban lelkesülne, mint éppen a zsidó valláson levő honpolgár, lakják az a Királyhágon inen vagy tul.

Mit akar tehát a S. I. tulajdonképen elérni, midőn lapja címével világá bocsátja, hogy Erdélynek különleges zsidója s ennek különleges érdekei vannak? Hígyje meg: józan s mivel ember nem fogja e külön érdekot elhinni, mert bele tekintvén lapjába, lehetetlen nem észlelni, hogy az bizony az orthodoxizmust irta zászlójára, s a czimet csak palástolásra használta.

Erre ugyan azt mondjuk, hogy legyen kinek-kinek hite szerint, de az ellen mégis csak óvást teszünk, hogy ön azt, mint specialis erdélyi sütetet találja fel, mert a Királyhágon inenni lakókról ép oly kevésé lehet általában azt állítani, hogy orthodoxok, mint a Királyhágon tuli zsidó vallásu honpolgárokról. — S ha már a „S. I.” szerkesztője és társa (mert ki ne látná K. W. üdvözöl iratából a lólabát kilógni) a specialitást annyira szeretik, biztosítjuk, hogy specialiter a gyulafehérvári zsidó valláson levő honpolgárok önökötől e megisztetelést legkevésbé sem várták s azt nem is fogadják el. De nem is fogják megköszönni, mert önök azt, a mit akarnak, német nyelven írják s így mintegy azt akarják declarálni, hogy a Királyhágon inenni zsidó valláson levő honpolgár csak németül ért s beszél, holott tapasztalhatták, hogy ez ép úgy nem barátja a Schulvereinnak, mint a Királyhágon tuli.

Am tessék, ha mindenképen orthodox elvekről akarnak küzdeni, ezt legalább magyar nyelven tenni s csupán azért, mert egyik társ e nyelvet nem bírja, hitfelein azon szegyet nem ejteni, hogy németül szólván hozzájuk, még elhitetik majd, hogy azon állannak, melynek jótéteményeit minden más honpolgárokkal egyenlően élvezik, még nyelvét sem értik.

Egy zsidó-magyar.

Gyula-Fehérvár, 1883. április 10.

Köztudomásu dolog, hogy az elmúlt 1882-ik év folyamában még a közhatalósági tekintély és tisztelet városunkban s nevezetesen a tanács kebelében mennyire lazult s hogy úgy mondjam, tönkre jutott állapotban volt, valamint köztudomásu az is, hogy ezen mostoha helyzetet mi és minő körülmények okozták. Ép ezért nem is szükséges ennek leírásába bocsátkoznom, mert hisz uton-utófélen esevégték a verebek is. — Czélszerűbb erre a feledés fátylát borítani, annyival is inkább, mert helyzetünk e téren hála Istennek jobbra fordult s hatóságunk tekintélye s az ezel kapcsolatos tisztelet alig egy pár hó leforgása alatt, mióta t. i. városunk kormányzata jelenlegi erőlyes és köztiszteletben álló polgármesterünkre bízott, már is teljesen rehabilitáltatott.

A hatósági tekintély és egyetértés, valamint az ebből kifolyó társas élet visszaállításának nem egy eset adta már fényes példáját, de különösen kitünik a korábbi időszaknak társadalmi tekintetben felmerült lényeges átváltozása azon jellemzőben kedvező fordulatból, mely a különböző testületeknek kölcsönös tiszteletét és társulási készségét látszik napról-napra biztosítani. Legkiválóbban érdemel felemlítést a hadsereg tisztai karának a polgári elem s ennek képviselőiben a hatósággal szemben megújuló barátságos közeledése, mely tulajdonképen a város lakossága előtt is köztiszteletben és közbecsülésben álló két főbb tényezőjétől, u. m. a vár tábornokparancsnokától s a derék házi ezred ezredes parancsnokától veszi eredetét. Ezen érdemes főtényezők s az egész tisztai kar barátságos közeledési hajlamának ime egy szép példája.

Az 50-ik es. kir. serezed tisztai kara a polgármestert és személyében a város hatóságát és polgárságát megisztelni kívánván, e czélra folyó hó 8-án a tisztai kar étkezési épületében egy díszes ebédet rendezett s erre

kizárólag a polgármestert hívta meg; személyét s ez által a hatóságot, valamint az összes polgárságot ezen ebéd alkalmával oly kitüntetésben részesítvén, minőt aligha vártunk volna.

Novák Ferenc polgármester ugyanis, a midőn az étkezési épület udvarába belépett, a tiszt kar a várparancsnokkal s az ezred parancsnokával élén már várta s nyagant fogadta. miközben a házi ezred zenekara egy indulót játszott el; ezt követően az épület egyik nagytermében vezetettvén be, a kölesönös bemutatások után az étterembe léptek s helyet foglaltak a díszesen terített asztalnál, miközben a katonai zenekar ismét egy indulót zenélt, mire kezdetét vette az ebéd. — Önként következik, hogy — miként ily alkalommal szokás — a felköszöntések egész sora nyílt meg. A felköszöntések sorát várparancsnok Kínderman Antal tábornok nyitván meg, üdvözölte és élte a polgármestert. Ezt a polgármester viszonzván a tábornokot élte, mint a katonai érdemekben megőszült méltóságot. Ezután ezredparancsnok Merta ezredes szép szavakban a katonai és a polgári elem között fennálló köteleket emelve ki s a polgárságnak a tiszt kar iránti barátságos érzületét kérve, élte a polgárságot. Ezt a polgármester a polgárság nevében megköszönve s a tiszt kar a polgárság eddig is tanúsított jó érzületéről biztosítva, élte az ezredet. S eképen az egész társaság vidor hangulata közben a felköszöntőknek egész árja indult meg, melyek között ki-tűnt még West es. kir. őrnagy jellemző beszéde a katonai testület s a polgári elem közötti egyetértés érdekében, s a polgármesternek erre következett toasztja, melyben maga és a hatóság, valamint a polgárság nevében az összes tisztikart élte.

Az ebéd, melynek lefolyása alatt a es. kir. zenekar válogatott szép darabokat játszott, délutáni 5 órakor ért véget. Legkiválóképen megemlítendő még a tiszt kar-nak azon kitűnő udvarias magatartása, melyben a polgármestert az ebédéről eltávoztában részesíté. A törzs tisztikar ugyanis a várparancsnok és az ezredes vezetése alatt polgármesterünket a vár alsó kapujáig kísérte fel, hol is udvarias tisztelgés közben töle szívélyes bucsut vett.

A tiszt kar s kiválólag érdemes vezetői: a tábornok s az ezredes ezen kitűnő magatartása és nem várt előzékenysége bizonyára elismerést és köszönetet érdemel egy a hatóság, mint a polgárság részéről, s ugy hiszem, hogy ez adandó alkalommal tettekben is nyilvánulni fog már csak azon tiszteletből és ragaszkodásból kifolyólag is, melyet a város összes polgársága — eltekintve azon hő-dolatteljes ragaszkodásától, melylyel a korona iránt tartozik és viselnek, s eltekintve a hatósága útján létező hivatalos kötelektől — mindig és minden alkalommal tanúsított a hadsereggel és érdemes tiszt karával szemben.

Majláth György néhai boldog emlékü országbíró emlékére engesztelő áldozatul, a helybeli róm. kath. székese gyházban e hó 9-én díszes gyászmise tartatott, melyen az isteni tiszteletet dr. Barcs Ferenc nagyprépost, Beke Antal, Balog Elek és Kolozsi Antal kanonokok, dr. Suchi és dr. Tódor József gymnasiumi tanárok, Gidófalvi püspöki titkár segédkezése mellett Lónhárt Ferenc püspök végezte.

E kegyeletes ünnepélyen jelen voltak a különböző hivatali testületek u. m. a városi tanács, kir. törvényszék, adó-, posta- és táviradivatal. Képviselet volt a hadsereg is a tábornok várparancsnok és több törzs tiszt által. — Jelen volt a teljes tanári karral egyetemben az egész Lyceumi, gymnasiumi és alsóbb tanodai ifjuság, a székese-gyházba sorrendben bevonulva s végre nagyszámban a várnak és városnak minden rendű lakossága. — Hogy ezen gyászmise alkalmával a kegyeletes érzület mennyire tükröződött vissza a jelen voltak arculatán, alig szükség mondanom.

Alvincz, 1883. ápril. 11.

Folyó hó 5-ikén a alispán ur elnökle. s a megyei mérnök ur jelenlétében képviselői gyűlés tartatott, melyre meghívtak a nem képviselői tagok is, ha birtokkal bírtak. Tárnya volt ezen képviselői gyűlésnek az oly rég vajudó s már végveszélylyel fenyegető Maros folyónak némi részbeni szabályozása feletti tanácskozás.

Rég érzett szükség volt az, mert a ki csak rövid 5 évvel ezelőtt látta a Marosnak akkori folyása helyét, s azt most tekinti meg, elesdálkózik, mennyire neki vá-gott helységünknek. A hol most van folyása, ezelőtt 5 évvel lakóházak állottak, s ha rövid időn intézkedés nem tétetik, a mostani folyási irányát tekintve, helységünket ép keresztül metszi.

A sok panasza, és utánjárásnak végre az lett az eredménye, hogy a közlekedésügyi miniszter ur folyó évi 2002 számú rendelete szerint kegyes volt igérni 13,000 frtot Alvincz s határának veszélyeztetettebb pontjaira sarkantyuk állítására. Ezen leirat feletti tanácskozássra, s a kiviteli módok megállapítása végett hívta fenn kitett napra össze az alispán ur a képviselőket.

A midőn a hirdetés közzé tétetett, sokaknak azon kevés reményük is mulni kezdett, hogy valaha a bajon gyökeresen segítve leendő. S méltán is. Sarkantyukat állí-

tani, annak költsége csak sárba dobott pénz lett volna. Egy-két évre talán mentve lettünk volna, s azután... De jól esett a határozatot hallanunk, a mennyiben egyhangulag kimondatott, hogy a sarkantyuk állítása nem vezet célra, hanem sarkantyuk helyett vágassék ketté az ugynevezett „Dumbráva.“ Részletes indoklás mellett ily értelemben határozatott, hogy a felterjesztés a közlekedésügyi miniszteriumhoz felküldessék, kérve annak helyben hagyását, illetőleg megerősítését.

Most már hisszük, hogy az érvekkel támogatott felterjesztés rövid időn helyben hagyatik, s az oly rég vajudó átvágás nyélbe ütötték. Bár mielőbb a már keresztül vitt munkálatról hozhatnék tudósítást.

Szinte feledém megemlíteni, hogy az ígért 13,000 forint a munkálat keresztül vitelére nem elegendő, erre ugyanis 26,000 frt kell; a még szükséges összeg, vagy pénzben, vagy egyéb segéd-eszközökben a város, részben a megye fogja hordozni, a mi által több ezerre menő évi kártól leszünk mentve.

És most ezen fontos, öröndetes esemény rövid eseteleése után fordítsuk figyelmünket egy más fontos dologra, mely az egész megyét, de különösen helységünket is közelről érdeklő, értem a szolgabírói járások új beosztását.

Az 1883 évi 15. t. cz. értelmében a megyénk rendezésénél az eddigi 8 szolgabírói járás helyett 6 járás lenne. Ha megmaradnak, illetőleg ha csak 6 járás szervezetenék is, nem félünk attól, hogy helységünk nem oszthatnék be valamelyik járásba, hanem tartunk attól, hogy a szolgabírói székhely, s ez által járási orvosunkat is elveszítjük. Ez pedig községünkre nagy csapás lenne. Azon hely, ség, mely nem rég a „megye szíve“ szerint szerepelt, melynek lakói még mind jó hazafiak, igaz polgárok, ezek elvesztése által a legegyszerűbb faluk sorába esnék, hol a legnagyobb ur a bíró meg a jegyző. Vásárokkal, s mondhatni nevezetes vásárokkal rendelkezünk. Meglehető nagy forgalmu vasuti állomásunk van. Több versen oly áru-cikk adatnak fel, melyek feladásánál a szolgabírói részéről, s az orvosnak ott kell lenni. Ezután elvégzi ezt ki? A forgalom ebben a részben nagyobbak mondható mint Gy.-Fehérvárt.

A szolgabírói székhely elvesztésével sok volna anyagi veszteségünk is. Ez az egyetlen hivatal, melynek itt léte alkalmával népünk egy pár krajczárt mellékesen szerezhethet. A sorozások, szemlék stb. alkalmával az itt megforduló nép, csak hogy itt egy pár krajczárt. Az igaz, hogy szemle, sorozás megtörténhetik azután is, ha nem lesz itt a székhely.

Sok volna a felhozható ok, mi mellettünk szólana, de nem bibelődöm azok felsorolásával, bizalmam van az állandó választmányban, mely t. hó 16-án fogja ezen minket közelről érdeklő tárgyat előkészíteni, s végre a megyei közgyűlésben, mely bizonyosan nem fogja szem elől tévesztetni a mi érdekeinket is.

Egy érves ok szól ellenünk, t. i. a „szolgabírói székhely lehetőleg a járásbírói székhelyvel egy helyen kell, hogy legyen.“

Ezen is segíteni lehetne, csak egy kis akarat, s buzgóság kellene az illetők részéről. Valjon nem lehetne-e Alvinczen elhelyeztetni egy járásbírói székelyet? Tudom az ellenetést. De nézzenek csak szét az ellenetést mondók s akarjanak a maguk is, de a község érdekében is lépéseket tenni, mert azonnal megsemmisül az ellenetést képző ok, mert lesz és van irodai helyiség s tisztviselői lakás is.

r. l.

A JÖVŐ HÉTEN.

Ápril. 16. Állandó választmány gyűlése.

Sorozás: április 16-án Gyula-Fehérvár város. — 17. 18. 19-én magyar-igeni járás. — 21-én Abrudbánya város.

21. Műkedvelői előadás. („Dalma“ Jókai Móról.)

A bukovinai magyarok betelepítésének eszközésére adakoztak: Málnási Károly 42 kr, n.-enyedi Sándor Miklós ivén: ifj. Veres Miklós, Forray Béla 1—1 frt, Tócs Imre, Czell Antal, Seprényi János, Dezső Dénes, Borszékai Nándor, Polgári György 50—50 kr; Sándor Miklós 40 kr; Ludvig Károly, Vechslér J., Hinek Ferenc. x. y. 30—30 kr; Bodó Ferencz, D. 25—25 kr; Luka Albert, Hadady, Vigh, 20—20 kr. — Köszönet a derék gyűjtőnek és adakozóknak. Továbbá: Szilágyi Farkas 1 frt; Kovács Titusz, Kiss Károly, S. Zs., M., 25—25 kr. Összesen 10 frt 2 kr.

A begyűlt összeget, 236 frtot, a bukovinai magyarok segélybizottsága elnökének, Somsich Pál orsz. gyűlési képviselő urnak elküldöttük. — Kérjük a további pártolást.

Wokál János ur, lapunk kiadója, áldozatkészségének és városunk igényei iránti figyelmének kiváló tanujelét adta az által, hogy lapunk részére egy egészen új és kitűnő szerkezetű értékes nagy gyorssajtót hozatott. Átvette egyszerűsággal Pollák Mór, városunkból eltávoztott nyomdász, nyomdafelszerelvényeit is, és így azon hely-

zetben van, hogy a t. közönség kívánalmainak, a mai műizléshez képest, gyorsan, jutányosan, és teljes megelégedésre elegendet tehet. Felkérjük ez okból a t. közönséget, hogy a különböző nyomtatványokra vonatkozó megkereséseit ezentul t. Wokál János urhoz, mint már nyomdatulajdonoshoz is, intézni szíveskedjék.

VEGYES HIREK.

— **Alsó-Fehérmegye alispánjától.** Megyénk főispánjának 89. eln. sz. a kelt intézkedése folytán folyó április 25-én délelőtt 9 órakor kezdődőleg rendes tavaszi bizottsági gyűlés fog tartatni, melynek tárgyai lesznek: 1. Megyei kebléi pénztár zárszámadásai 1882. évről. 2. Belügyminiszteri leirat a megyék háztartásáról szóló XV. t.-cz. foganatosítása iránt; ezzel kapcsolatban az állandó választmány javaslata a szbirói járások beosztása és a megyei állomások javadalmazása iránt. 3. Alispáni fél-évi jelentés. 4. Belügyminiszteri intézkedés a keresma-hitel nagyságának megállapítása iránt. 5. Belügyminiszteri leirat a községi „bikartartási szabályzat“ ügyében. 6. Közl. miniszteri intézkedés az államépít. hivatalok főnökei s a törvényhatóságok viszonyára nézve. 7. Pénzügyminiszteri felhívás az adófelszámolási bizottságba 2 rendes és 2 póttag, a gyulafehérvári adókirovó bizottságba a bánya-adó tárgyalására 2 rendes és 2 póttag választása iránt. 8. Közleked. miniszteri leirat a galácsi patak szabályozása tárgyában. 9. Előterjesztés a Galaczi kincstári malomgát ügyében. 10. Előterjesztés Törvis község határában lecsapolandó mocsárok ügyében tartott tárgyalásról. 11. Bárány Bányó Jenő kérése a M.-Szentkirályt épített gátak ügyében. 12. Gr. Teleky Károly kérése Felső-Ujvárnál a Maros folyó szabályozása tárgyában. 13. Földm. miniszteri leirat a m. erdőzeti állomások rendszeresítése ügyében tett felterjesztésre. 14. Közleked. miniszteri felhívás az államépít. hivatal részére utazási általány megállapítása iránt. 15. A mult évi közmunkaváltás zárszámadása. 16. A gyulafehérvári földadó bizottságba egy tag választása. 17. Nagy-Enyed város határozata a „bükös lapossán“ vezető utra nézve tett egyezség iránt. 18. N.-Enyed város szabályrendelete a város által adandó kölesönök tárgyában. 19. Gyula-Fehérvár város szabályrendelete a „kutyaadó“ behozatala iránt. 20. Buesumi képviselő határozata „Rothschild“ bányatársulat része 480 öl föld eladása iránt. 21. Alvincz község legelési határozata. Mán Nicolae felebbzésével együtt. 22. Az abrudfalvi körjegyzőség községek határozata a közgyámfi fizetés felemelése iránt. 23. Sáros megye felirata az Amerikába való kivándorlás ügyében. 24. Mosonmegye felirata a névmagyarosítások körül tapasztalt visszaélések ellen. 25. Várady Károly építész mérnök és társai ajánlata katonai beszállásolásra alkalmas ideiglenes épületek felállítására iránt. 26. Községi költségvetések és zárszámadások. Végül azon időkben bejövő tárgyak és indítványok, melyek a m. állandó választmány által, mint sürgősek, tárgyalás alá terjesztetnek. — Nagy-Enyedben, 1883. április 11-én. Csátó János, alispán.

— **Műkedvelői társulatunk** folyó hó 21-én Jókai Mór egyik legszebb és leghatásosabb színművét, „Dalma“ fogja színre hozni. A próbák nagy szorgalommal naponta folynak. Az előadás sikerét előre is biztosítják a főbb szereplők: Krismanits Vilmosné (Dalma), Folyovich Sándorné (Halila) ő nagyságai, Vajna Károly (Elemér) és Balkay István (Disabul) urak. — A társulat nevezett darabot nagy áldozattal hozza színre, a mennyiben minden egyes szereplő ujon szerzett korhű jelmezben fog megjelenni; ép ezért ez előadásra előre is felhívjuk közönségünk figyelmét.

— **A n.-enyedi ref. egyházmegye** rendes tavaszi közgyűlését N.-Enyeden május 4-én tartja meg. A közgyűlést reggeli 8 órakor a ref. templomban tartandó isteni tisztelet előzi meg. Midőn az érdekelteket erről lapunk hasábjain értesítjük, egyttal megemlítjük, hogy a néhai Sándor Elek és Incedi László e. megyei képviselők megüresedett helyére a n.-enyedi egyháztanács Kovács Gyula polgármestert és Szilágyi Gyula tanárt választotta egyházmegyei képviselőkné.

— **Halálozás.** E hó 11-én temették el életének 62-ik esztendőjében Sebestyén Ágnest, Sebestyén Józsefnének, a néhai Mihályi Károly tanár nőttestvérenek leányát, ki életének legjava részét a Mihályi háznál élte s egész odaadással gondozta nagybátyja gyermekait, kik édes anyjukat elvesztették vala. A megboldogult városunk közönségének számos tagjai a fájdalom őszinte részvételével kísérték ki ahoz a sirhoz, melyben nagybátyja pihen, és a mely neki is oly sok megpróbáltatások után nyugtot adott. Halála annál nagyobb részvétet keltett város szerte, mert a Mihályi halála után ő volt úgy szólva egyedüli támasza még most is élő öreg anyjának, — és az annak kis családnak, melyet öreg anyja és nevelt leánya, illetőleg unokahuga Mihályi Kati, meg ő maga együtt alkottak. — Porai nyugodjanak csendesen!

— **Kovács Gyula, N.-Enyed város** derék polgármesterét. névnapja alkalmából testületileg és egyenkint számosan üdvözölték. Fogadják jó kívánatainkat: ad multos annos!

KÖZGAZDASÁG.

A fekete mályva.

— Dr. MAGYARI KÁROLY-tól. —

— **Beküldetett.** Általános panasz — de méltó — merült fel városszerte, miként daczára annak, hogy a díszítő legeltetési díjban a kandij is bele van számítva, a csordában mégis egyetlen jóvaló kan sincs; köztudomású dolog az, hogy évek óta uralkodó sertésbetegségek miatt az állomány országsszerte nagyon megapadt, s így a megfelelő kanok hiánya miatt még nagyobb és pótolhatatlan károk származnak; kénytelennek érezzük magunkat a nemes városi tanács figyelmét felhívni, hogy ezen nemzetgazdasági bajon is azonnal a megfelelő számú kanok beszerzésével segítsen.

— **Öngyilkosság.** Lányi Pál, városunkból mult év elején eltávozott vasuti pénztárnok, utóbb vizaknai vasuti állomás főnök, mint szomorúan értesülünk, folyó hó 11-én szerdán délután 2 órakor egy késsel szívére szurta magát. A szerencsétlen azonnal elvérzett. Az öngyilkosság oka ismeretlen. Annyi bizonyos, hogy Lányit nem anyagi gondok vitték e végzetes elhatározásra. Hivatalát példás rendben hagyta. A tetemet Kolozsvárra szállítják, s ott helyezik örök nyugalomra.

— **Fontos hír, értékpapír tulajdonosok részére.** Nem tartjuk érdektelenné lapunk olvasóit ezennel figyelmeztetni, hogy a Magyar Pénzügy kiadóhivatala (alapítotott 1881-ben) tekintélyes olvasó-köre által buzdítatva, kebelében bank és bizományi üzletet nyitott. A Magyar Pénzügy kiadóhivatalának bank és bizományi üzlete. (Budapest, V. Nagykorona-utca 8.) az e szakmába vágó miveleteket gyorsan, lelkiismeretesen és mérsékelt díjak mellett hajtja végre, és minden az értékpapír üzletet érintő ügyekben, valamint tőzsdei megbízások eszközésére legjobban ajánlható, amennyiben nagy összekötetéseivel fogva azon kiváltságos helyzetben van, hogy alaposan ismeri az egyes papírok belbecsét, és számos esetben azt is, mikor és mely értékpapír fog emelkedni. Mindenemü felvilágosítással díjmentesen szolgál a Magyar Pénzügy kiadóhivatalának bankosztálya. (Budapest, V. Nagykorona utca 8.)

ORSZÁG-VILÁG.

— **Spanga Pált,** Majláth György országbíró gyilkosát Pozsonyban, folyó hó 12-én este 3/4 8 óra tájban Schwingenschlögel rendőr-örmeister elfogta. Elfogatásáról a következőket írhatjuk: Spangát egy hírhedt házból felismerték, a miről azonnal értesítettek egy rendőrt; Spanga észrevéven felfedeztetését, menekülni akart, de a rendőr-örmeister üldözöbe vette s a „Nemzeti szálloda“ előtt utolérte, a hol 3/4 8 órakor el is fogta. Spanga előrántotta revolverét s rá lőtt a rendőrré. Schwingenschlögel azonban ügyesen félre ugrott és sérületlen maradt. Spanga belátva, hogy veszve van, öngyilkosság által akart menekülni s revolveréből három lövést tett fejére, melyből egy golyó a száj üregén át a bal szem alá hatolva a járom csontba megakadt. A seb veszélytelen, a golyót Kovács orvos kivette. A hozzá intézett kérdésekre kitéve felől, gyenge hangon, de habozás nélkül így felelt: „En Spanga vagyok.“ Később Zsitvay államügyész és Orosz törvényszéki bíró előtt nyíltan beismerte, hogy Berecz és Pitély neki régi barátai voltak, de tagadja, hogy ő a gyilkos. — Kórházba szállított, hol két rendőr szoros felügyelete alatt áll; kihallgatása foly, jól érzi magát s beszélni is tud. — Pozsonyba Bécsből egy paraszt szekéren érkezett.

Az országgyűlés egész heti működését a középiskolai törvényjavaslat részletes tárgyalása képezte.

Mult alkalommal már említettük, hogy a javaslat 3-ik pontja fölött, mely a görög nyelvet is a kötelező tantárgyak közé számítja, immár döntött a ház és Mórész Pál indítványát, mely a görög nyelvet a nem kötelező tárgyak közé szeretné sorozni, három napig tartó vita után nagy többséggel elvetette.

A 7-ik pont szintén hosszú vitát keltett. E pont azt rendel, hogy a magyar nyelv és irodalom magyarországi területén fekvő minden középiskolában kötelező és a nem magyar nyelvű középiskolákban is az érettségi vizsgálat belőle magyarulval tenendő le. E pont törvényé vált és az érettségi vizsgára vonatkozó rész 1885-ben lép életbe.

A 8-ik pont szerint a nem állami iskolákban a tantervet az iskolai hatóság állapítja meg, de az állami felügyelet alatt álló iskolák tantervének tekintetbe vételével.

A 9-ik pont szerint a felekezeti hatóságok által alkalmazott vallásánárokat a kormány visszautasíthatja, ha ellenük erkölcsi és politikai szempontból kifogás emelhető.

A 22-ik pont akként módosított a Zsilinszky indítványára, hogy a kormánybiztost rendelkezési jog nem illeti, a bizonyítványokat nem írja alá, csak felügyel, hogy a rendelkezéseket végrehajtsák, ellen esetben az érettségi vizsgálat eredménye fölött tartott tanácskozásban észrevételeit jegyzőkönyvre véteti és jelentést tesz a miniszternek, ki az illetékes iskolai hatóságot az ügy megvizsgálására hívja fel és ha a törvénytelenséget felismeri, az érettségi bizonyítványok kiadását betiltja.

A **bukovinai esángók** már mintegy két ezren ide haza vannak. A hazaszállítás ezzel most egyelőre megszűnik, de az állandó esángó egyesület tovább működik, hogy a megindult mozgalom iránt a közönség felkeltett érdeklődését ébren tartsa, a gyűjtést folytassa s alkalmas időben aztán újabb csapatokat hozzon be megint. A hazajöttek közül a reformátusok a Pancsovától néhány száz lépésre eső Hertelen d-y-falvára, a katolikusok pedig Ivanovára vagy jelenleg Nagy-György-falvára, Pancsovától másfél óra járásnyira telepítettek le.

A mályvarózsa, vagy röviden mályva nem ismeretlen növény honunk lakossága előtt; gyermekkoromban alig volt utczára néző kis rácsos kert, melynek a szép patyolat róza, borostyán, basaróza és kék lilium mellett egyik állandó díszet ne képezte volna egész nyáron át folytonosan nyíló virágaival. Mai napság a falusi kertek nem igen akarnak tudni róla, de kárpótlásul annál nagyobb hérvél karolta fel a műkertészet, szebbnél szebb fajtáit állítja elé s gyep- vagy bokor partiek díszítésére használja. Jelen sorok ezéja azonban szűkebb, mintsem hogy az egész díszes mályva-család ismertetésével foglalkozhassunk. — Maradjunk tehát a címűl irt fekete mályvánál, melynek latin neve Althea rosea vagy Alcea rosea, gyógyanyagkereskedők közt használt neve pedig Malva arborea, kik szárított virágait levelezéseikben flores Malvae arboreae cum calycibus v. sine calycibus névvel jelölik, a szerint a mint a szárított virágokon még rajtuk van a külső zöld kehely vagy pedig le van róluk takarítva. Fekete mályvának azért nevezik a német kertészek, mert a sötét színárnyalatukat mintegy 20 év óta Európa több országában a szirmaikból nyerhető kékesbarna színanyag miatt mint festőnövényt sok gazda tömegesen termeli.

A fekete mályva eredeti hazájában, Chinában állítólag egy évig, nálunk 4—6 évig is eltart, de a 3-dik éven túl termő ereje egyre esökken, az az kevesebbet virágzik s virágzata fejletlenebb. — Mint leírásához tartozó röviden csupán azt említem fel, hogy magból és gyökérszártról lehet szaporítani, egy tőn 8—10 káró magasságu szárat hajt, melyen hosszú nyelű, meglehetősen nagy, érdes levelek ülnek, hogy egyszerű vagy többé-kevésbbé esokros virágai többnyire a levél honaljából nőnek ki, alant ritkán állanak, a esűes felé egyre tömöttülnek s végre csaknem az egész szárat ellepik. A virágzás nálunk június 20-dika körül kezdődik s késő őszig tart. Szára és száralevei ősz végéig elszáradnak s a következő tavaszon új leveleket s később új szárat hajt.

A mályva természet elterjedése hazánkban.

Egy előttem levő magánlevél szerint Liehard Dániel, az „Obzor“ ezimű tót gazdasági újság szerkesztője 1861-ben tette állítólag az első kísérletet a mályva természetével Nyitramegyében Szakolczán, mely oly jól sikerült, hogy azóta az ottani lakosok nagy kiterjedésben foglalkoznak vele, s a mi elég furcsa, annyira relytélyeskedők, hogy a viláért sem árulnak el, hogy a magot honnan szerzik, vagy terményüket hol s mimódon árusítják el, s e tekintetben más községben lakó rokonaik iránt sem közlékenyebbek. — A prioritásra vonatkozó ezen adat helyességéhez természetesen szó férhet s én részéről azon reményben írom le, hátha valamely szakférfi részéről megerősítést nyervén, vagy megezőfólasra találván a felszólalók által az egész mályva-ügynek eddigelő igen homályos állapota áttekinthetőbbé lesz. — Kísérletet tett még vele nt. Holub y József nemes podrágyi lelkész, szintén Nyitramegyében, kinek szives utasításait követem én is kis területem berendezésénél. Holub y azonban később előforduló oknál fogva merőben felhagyott vele.

Megyenkben gróf Bussel Henrik ültetett először mályvát Háportonban, mintegy hat évvel ezelőtt, utánna Szalánczy Lőrincz Fugadon s harmadiknak esekélységem 1880-ban 900 és néhány □-öl területen, melyet a mult évben egy holdra bővítettem ki.

Csupán hallomás után írom, hogy Albrecht főherceg egyik bánati uradalmán nagyobb szabásu mályva cultura üzetnek, anélkül, hogy a termelés nagyságáról valamely adatom volna.

A mult s a folyó évben vidékünkben, s még kissé

távolabb is valóságos mozgalom indult meg, mely a mályva természetnek szélesebb körben elterjedését s így mint haszonhajtó festő növénynek rövid időn minden oldalról való kipróbálását helyezi kilátásba.

(Folytatása következik.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.
TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.
KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 523—1883.

tkvi

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlé, hogy diódi Csoplinka Toma végrehajtató 115 frt 20 kr tőke és ennek 1879. ápril 24-től 6% kamata 43 frt 42 kr, 10 frt és 8 forint 21 kr költség követelés kielégítése végett végrehajtást szenvedő Pehezsán Togyernek a diódi I. rész 137. számú tjkvben A+2—14. és 16—23. rendszám alatt foglalt fekvőkbből fele rész jutaléka 364 frt kikialtási árban, továbbá diódi Kocsobán Niculai hagyatéka, illetve gyermekei Kocsobán Anna, Sofia, Simeon és Tetyianna kiskoruk és Petrezsán Isztina szül. Kocsobának a diódi I. rész 178. sz. tjkvben A+ 2—4. 6—9. és 11—15. rendszám alatt foglalt fekvőségei 600 frtban megállított kikialtási árban késedelmes vásárló diódi Zeyk Gáborné szül. Barcsay Matild költségére és veszélyére Diód község előjárósági helyiségében 1883. évi április hó 27-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikialtási áron alól is eladottnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikialtási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42 §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló a következő határidőben köteles a feltételekben megnevezett kir. ad., mint letéti hivatalhoz letétni, és pedig az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt.

Különb az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és DIÓD község előjárósági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1883. március 12-én.

Szentpáli,
kir. aljbíró.

371. szám.

1883.

Hirdetmény.

A nagym. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium 1883. évi március hó 29-én kelt 9347. sz. rendeletével a **nagy-enyedi vinczellér-kepezdénél a segéd-tanári lak** felépítését 4116 frt 83 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fenn említett munkálat foganatosításának biztosítása czéljából 1883. évi ápril hó 19-ik napjának délelőtti 10 órájára az alsófehérmegyei m. kir. építészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fennebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a tárgyalás megkezdésére kitűzött ideig annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett kir. építészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Nagy-Enyed, 1883. ápril hó 2-án.

2—2 Alsófehérmegyei m. k. építészeti hivatal

azonnal, vagy folyó évi április 30-án és május 15-én átveendő tételekben, szigoruan, a napi árfolyam szerint számítva

tőke befektetésre és tőzsdei spekulációra

ajánlunk. Az átvételig kamatok nem terhelik a vevőt, sőt az átvétel igen esekély díj mellett továbbra is prolongálható — míg az eladás, magasabb árfolyam, a fél tetszése szerint, bármikor eszközölhető.

5000 frt járadék vételénél 150 frt fedezet készpénzben, értékpapirokban vagy takarékpénztári betéti könyvben, a megbízással egyidejűleg beküldendő, mely fedezet az ügylet lebonyolításakor azonnal visszatérítettik.

TŐZSDEI ÜZÉRKEDÉSRE

különösen magyar és osztrák hitelrészvényeket ajánlunk. Fedezet: 25 drb. vételénél 350 frt — készpénzben, értékpapirokban vagy takarékpénztári betéti könyvben, a megbízással egyidejűleg beküldendő.

Megbízásokat pontosan teljesít és bővebb felvilágosítással szivesen szolgál

A „Magyar Pénzügy“ kiadóhivatalának

bank és bizományi üzlete

Budapest, V. Nagykorona utca 8.

1—3.

Nyomatott Pollák Mór gyorsajtóján Nagy-Enyeden.